

معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس

عنوان درس: ارزیابی وضعیت تغذیه جامعه

کد درس: ۱۵

نوع و تعداد واحد: نظری (یک واحد) - عملی (یک واحد)

نام مسئول درس: دکتر یحیی جلیل پیران

مدرس / مدرسان: دکتر یحیی جلیل پیران - دکتر سید رضا سبحانی

پیش‌نیاز / هم‌زمان: ندارد

رشته تحصیلی: سیاست های غذا و تغذیه

مقطع تحصیلی: دکترا

نیمسال تحصیلی: دوم (۱۴۰۳-۱۴۰۴)

اطلاعات مسئول درس

نام و نام خانوادگی: دکتر یحیی جلیل پیران

رتبه علمی: استادیار

محل کار: دانشکده علوم تغذیه و رژیم‌شناسی - دانشگاه علوم پزشکی تهران

تلفن تماس: ۸۸۹۵۵۷۴۶ - داخلی ۱۳۳

نشانی پست الکترونیک: yjalipiran@sina.tums.ac.ir

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسئول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

آشنایی با انواع روش‌های ارزیابی وضعیت تغذیه افراد در جامعه و به کارگیری این روش‌ها در جهت بهبود وضعیت تغذیه در جامعه

شرح درس

یکی از وظایف کارشناسان تغذیه ارائه خدمات تغذیه‌ای با توجه به ارزیابی وضعیت تغذیه فرد/جامعه می‌باشد. لذا آگاهی از انواع روش‌های ارزیابی وضعیت تغذیه به صورت عملی دانش و مهارت ضروری برای این کارشناسان محسوب می‌شود. در این درس دانشجویان با انواع روش‌های ارزیابی وضعیت تغذیه (ارزیابی کمی و کیفی مصرف مواد غذایی، ارزیابی تن سنجی، ارزیابی بالینی و ارزیابی بیوشیمیایی) آشنا می‌شوند تا بتوانند توصیه‌های تغذیه‌ای مناسب را از طریق یک ارزیابی دقیق و کامل ارائه دهند.

اهداف آموزشی واحد درسی

انتظار می‌رود فراگیران بعد از گذراندن این دوره بتوانند انواع روش‌های ارزیابی وضعیت تغذیه جامعه را به شرح زیر فرا گیرند:

رئوس مطالب نظری

روش‌های ارزیابی کمی و کیفی مصرف مواد غذایی

- روش‌های مبتنی بر حافظه (یادآمد ۲۴ ساعته و بسامد خوراک)
- روش‌های غیر مبتنی بر حافظه (روش یادداشت خوراک)
- سایر روش‌ها (تاریخچه غذایی، ترازنامه خوراک و صورتحساب غذایی)
- کمک ابزارهای مورد استفاده در ارزیابی مصرف غذایی (آلبوم‌های غذایی، پیمانه‌ها و مقیاس‌های غذایی و مدل‌های غذایی)

روش‌های ارزیابی تن سنجی

- آشنایی با ابزارهای تن سنجی مثل ترازو، قد سنج، کالیپر، متر و سایر روش‌های سنج ترکیب بدن
- آشنایی با منحنی‌های رشد مرجع
- مقایسه نمایه‌ها، مقایسه با استاندارد‌ها و مقادیر مرجع در گروه‌های سنی و جنسی مختلف و تفسیر آن‌ها

ارزیابی بالینی

- نشانه های بالینی ناشی از سوءتغذیه کوتاه مدت و بلند مدت انرژی و درشت مغذی ها
- نشانه های بالینی ناشی از سوء تغذیه کوتاه مدت و بلند مدت ریز مغذی ها
- نحوه انجام معاینه و غربال گری های بالینی برای بررسی اختلالات تغذیه ای
- نشانه های بالینی سوءتغذیه در بیماران بستری در بیمارستان (کاشکسی، سارکوپنی، آتروفی و ...)

ارزیابی بیوشیمیایی

- ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای پروتئین
- ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای آهن، روی و کلسیم
- ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای ویتامین های B1, B2, B3 و B6
- ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای ویتامین های B9, B12 و C
- ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای ویتامین های A, D, E و K

رئوس مطالب عملی

- ارزیابی دریافت های غذایی با روش های یادآمد، یادداشت خوراک و FFQ
- تبدیل داده های غذایی با استفاده از مقیاس های خوراکی
- ارزیابی و تحلیل کیفیت دریافت های غذایی با استفاده از نمایه های کیفیت غذا
- اندازه گیری نمایه های تن سنجی و تفسیر آن ها
- تفسیر نمونه آزمایش توسط دانشجو
- ارزیابی بالینی فرد جهت تشخیص اطلاعات تغذیه ای

منابع اصلی درسی: آخرین ویرایش منابع زیر و منابع مربوطه در اینترنت

1. Lee, R.D. and D.C. Nieman. Nutrition assessment. McGraw-hill. Boston. 2014.

2. World health organization (WHO). Last edition. Physical status: The use and interpretation of anthropometry. Report of a WHO expert committee. WHO technical report series 854.

روش‌های یاددهی - یادگیری

- ☒ سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث) ☒ بحث در گروه‌های کوچک ☐ ایفای نقش ☐ یادگیری اکتشافی هدایت شده گروهی و ...)
- ☐ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) ☐ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) ☐ یادگیری مبتنی بر سناریو ☐ کلاس وارونه
- ☐ آموزش مجازی ☒ استفاده از دانشجویان در تدریس ☐ بازی ☐ سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----
- (تدریس توسط هم‌تایان)

تقویم درس

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجوی	مدرس
------	------------	-----------	-------------------------------------	------

دکتر سبحانی			۱ • آشنایی با تعریف و مفهوم ارزیابی وضعیت تغذیه
دکتر سبحانی			۲ • آشنایی با اصول ارزیابی دریافت غذایی
دکتر سبحانی			۳ • آشنایی با روش های ارزیابی دریافت غذایی
دکتر جلیل پیران			۴ • آشنایی با کاربرد آب دوبار نشان دار شده در اعتبار سنجی روش های ارزیابی غذایی
دکتر جلیل پیران – دکتر سبحانی			۵ • ارائه دانشجو
دکتر جلیل پیران			۶ • آشنایی با ابزارهای تن سنجی مثل ترازو، قد سنج، کالیپر، هندگریپ، متر و سایر روش های سنج ترکیب بدن
دکتر جلیل پیران			۷ • آشنایی با منحنی های رشد مرجع
دکتر جلیل پیران			۸ • مقایسه نمایه ها، مقایسه با استاندارد ها و مقادیر مرجع در گروه های سنی و جنسی مختلف و تفسیر آن ها
دکتر جلیل پیران			۹ • ارائه دانشجو
دکتر جلیل پیران			۱۰ • جلسه عملی کار با دستگاه های سنجش عملکرد و ترکیب بدن
دکتر جلیل پیران			۱۱ • نشانه های بالینی ناشی از سوءتغذیه کوتاه مدت و بلند مدت انرژی و درشت مغذی ها
دکتر جلیل پیران			۱۲ • نشانه های بالینی ناشی از سوء تغذیه کوتاه مدت و بلند مدت ریز مغذی ها
دکتر جلیل پیران			۱۳ • نحوه انجام معاینه و غربال گری های بالینی برای بررسی اختلالات تغذیه ای • نشانه های بالینی سوءتغذیه در بیماران بستری در بیمارستان (کاشکسی، سارکوپنی، آتروفی و ...)
دکتر جلیل پیران			۱۴ • ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای پروتئین

			• ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای آهن، روی و کلسیم	
دکتر جلیل پیران			• ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای ویتامین های B1 ، B2 ، B3 ، B6 ، B9 و B12 •	۱۵
دکتر جلیل پیران			• ارزیابی بیوشیمیایی بررسی وضعیت تغذیه ای ویتامین های A ، C ، D ، E و K	۱۶
دکتر جلیل پیران			ارائه دانشجو	۱۶
---	---	---	امتحان پایان ترم	۱۷

نقش و وظایف دانشجو

- مطالعه و مشارکت فعال در بحث‌های کلاسی از طریق بررسی منابع و مطالعات موردی
- ارائه کلاسی بر اساس یکی از موضوعات درس، شامل تحلیل علمی و ارائه راهکارهای کاربردی

روش ارزیابی دانشجو

- فعالیت های کلاس: ۴۰٪
- آزمون میان ترم: ۳۰٪
- آزمون پایان ترم: ۳۰٪